

Eczacılık ve Kozmetoloji

Kozmetik terimi «The Federal Food, Drug, and Cosmetic Act» de şu şekilde tanımlanmaktadır: Dökülmek, serpilmek, ovulmak veya başka herhangi bir şekilde uygulanmak suretiyle vücudun veya vücudun herhangi bir kısmının temizlenmesi, güzelleştirilmesi, cazibesinin artırılması veya görünüşünün değiştirilmesi gayesi ile uygulanan preparatlar ve bu preparatların hazırlanması için kullanılan maddelerdir, sabunlar bunlara dâhil değildir.

Kozmetik kelimesi geniş manada ele alınırsa şöyle söylenebilir: Bir kimsenin görünüşünü düzeltmek için kullanılan maddeler, preparatlar, tedavi şekilleri ve araçlar olabilir. Bunlar:

- a) Deriye uygulanan, krem ve losyonlar, güneş yanığı preparatları, antiperspiran ve deodoranlar, traş preparatları, depilatuvarlar.
- b) Tozlar ve pigmentli preparatlar; pudra ve allıklar, tırnak preparatları, dudak boyaları, göze uygulanan preparatlar.
- c) Saça uygulanan şampuanlar, saç boyaları, saça şekil veren preparatlar, saç kremleri.
- d) Dişe ve ağız boşluğuna uygulanan, diş pastaları ve tozları, ağız suları.

Bu söz konusu edilen preparat ve maddelerin insan görünüşünün düzeltilmesinde sistematik bir şekilde incelenmesi **Kozmetolojiyi** meydana getirir.

Modern kozmetik ve kozmetoloji değişik bilim dallarından yararlanmaktadır. Anatomi, biyoloji, dermatoloji, endokrinoloji, farmasi, farmasötik teknoloji, fizik, fizikokimya, fizyoloji, histoloji, hijyen, kimya ve mikrobiyoloji, kozmetik preparatların hazırlanması ve kontrollerinde önemli rol oynamaktadır. Kozmetolojinin uzun yıllardan beri tıp ilminin bilhassa dermatolojinin

Doç. Dr.

GÜNSEL BAYRAKTAR - ALPMEN

Istanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Farması ve Teknolojisi Kürsüsü Öğretim
Üyesi

yanında yer aldığı ve son yıllarda farmasötik araştırmacılar için yeni bir çalışma alanı olarak ortaya çıktığı söylenebilir.

Farmasi ve kozmetik birbirine yakın iki konu olarak ele alınabilir. Farmasötik şekillerin araştırılması, geliştirilmesi ve hazırlanması ile kozmetik şekillerin araştırılma, geliştirilme ve hazırlanması aynı kurallara dayanmaktadır. Kozmetik preparatlar farmasötik şekillerden ayrı düşünülemez. Deriye uygulanan pomatlar ve kremler, emülsiyonlar ve losyonlar, toz ilaç şekilleri ve pudralar aynı teknolojik esaslarla hazırlanan şekillerdir diyebiliriz. Suppozituar hazırlayan bir eczacı için dudak boyasının hazırlanması hiç bir problem yaratmayacaktır. Pigmentli preparatların allık, göz boyaları hazırlanmasında dispersiyon oluşturulması bir eczacının sahip olduğu teknolojik bilgi ile rahatlıkla yürütülebilecektir.

Bazı preparatlar ilaç ve kozmetik olarak çift yönlü düşünülebilir. Bir diş macunu dişleri temizlemekle beraber kokuları giderir. Bunlara antibiyotikler, florürler, antienzimatik ve amonyaklı maddelerin ilâvesi ile diş çürümelerini önleyici tedbirler alındığı öne sürülmektedir. Ayrıca antibakteriyel ağız suları, antiperspiran ve deodoranlar, hormon krem ve losyonları bunlar arasında sayılabilir. Bu tip preparatların formülasyonu eczacının sahip olduğu temel bilgilerle gerçekleştirilebilir.

Kozmetik preparatların da uygulanması esnasında ve sonra bir takım yan tesirleri olabilir. Preparatlardaki etken ve yan maddelerin seçimi dikkatle yapılmalıdır. Preparatlarda mikroorganizm üremesi görülmemeli, kontaminasyona meydan verilmemeli ve geçimsizlik problemi ortaya çıkmamalıdır. Hazırlanan

preparat depo edilme ve kullanılma süresi içerisinde dayanıklı kalabilmelidir.

Preparatlarda hazırlanma esnasında ve hazırlandıktan sonra kalite kontrol testlerinin yapılması gereklidir. Yan ve etken maddelerin kalite kontrolü yapılmalı ve saflığını bozan maddeler saptanmalıdır. Hazırlanmış preparatta kozmetik şekle göre değişen testler yapılmalıdır. Viskozite, dansite tayinleri veya emülsiyonlarda globül büyüklüğünün saptanması bunlardan bazılarıdır. Preparattaki en önemli maddenin miktarı tespit edilmelidir. Örneğin, hormon kremindeki hormon, deodorandaki bakterisid madde, diş pastındaki mekanik temizleyici miktarı gibi. İçerisinde kolayca bakteri üremesi görülen şekil-

lerde bakteriyolojik kontrol yapılmalıdır.

Kozmetik preparatların hazırlanmasında daha faydalı olmaları düşüncesi ile Fakültemizde Eczacılık Eğitimi gören öğrencilere kozmetik preparat ve formülleri üzerinde kısa bilgiler verilmektedir. Ayrıca lisans sonrası öğrencilerine Kozmetoloji üzerinde daha geniş bilgi verilmesi planlanmış ve Lisans Sonrası Öğretim Yönetmeliğinde, Eczacılık Teknolojisi dalı içerisinde Kozmetolojiye yer verilmiştir.

Sonuç olarak denebilir ki, bir eczacı sahip olduğu eğitim temelleri içerisinde Kozmetoloji alanında en yetkili kişilerden birisidir ve bu temel bilgilerle kozmetik preparatların araştırılması, geliştirilmesi, formülasyonu ve kontrolünde önemli bir yere sahip bulunacaktır.

ECZANE VE DEPO KOMİSYONUNUN HAZIRLADIĞI RAPOR GELECEK SAYIMIZDA

Gelecek sayımızda, Türk Eczacıları Birliği Eczane ve Depo Komisyonu'nun (Tek etken madde ihtiva eden Preparatların Türk Farmakopesindeki bilimsel isimleri ile anılmasını isteyen raporu ve bu rapora İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden, An-

kara Üniversitesi Tıp Fakültesinden, Bursa Üniversitesi Tıp Fakültesinden ve İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesinden gönderilen cevapları bulacaksınız.